

מאפייני מקבלי גמלת סיעוד: דמוגרפיה, תפקוד ובריאות

איילת ברג-ורמן, שירלי רזניצקי,
יניב כהן, יפית כהן

12 בספטמבר 2024

המחקר מומן בסיוע המוסד לביטוח לאומי

רקע ומטרות המחקר

- התארכות תוחלת החיים בשילוב העקרון המוביל של 'הזדקנות בקהילה' (aging in place) מעלים את מספר הזקנים המוגבלים בתפקוד אשר זקוקים לשרותי סיעוד בביתם
- שלושה תהליכים העלו את הצורך לבחינת המאפיינים והצרכים של מקבלי גמלת סיעוד:
 - הרפורמה בסיעוד שהחלה בשנת 2018 וכללה מעבר מ-3 ל-6 רמות סיעוד ואת האפשרות לבחור בגמלה כספית, כמו גם העסקת בני משפחה מטפלים
 - החלטת ממשלה מס' 43 מה-31/5/2020: מפת דרכים לענף המטפלים הישראלים בקשישים הסיעודיים
 - מיקוד פעולות הממשלה בדחיקת תלות של זקנים כולל מקבלי גמלת סיעוד

מטרת המחקר

לאפיין את מקבלי גמלת סיעוד בשש הרמות, בהיבטים של מאפיינים דמוגרפיים, פרופיל רפואי ותפקודי

מטרות נוספות (לא נכלל במצגת)

לאפיין את תהליך בחירת סוג הגמלה, דרכי שימוש בגמלה, שביעות רצון מן הגמלה, דרכים לשימור התפקוד ודחיקת תלות, צרכים מול מענים וצרכים בלתי מסופקים.

שיטה

ראיונות טלפונים עם 750 זכאי גמלת סיעוד שנערכו בחודשים 3-7/2023:

- 250 זכאים ברמות 2-1
- 250 זכאים ברמות 4-3
- 250 בני משפחה ברמות 6-5

כלי המחקר: שאלון מובנה

ניתוח הנתונים: שקלול לפי תאי הדגימה:

רמת גמלה – 1,2,3,4,5-6; בודד/לא בודד; סוג גמלה – כסף, שירותים + משולבת;

דור - א/'ב' (ברמות 5 ו-6); זמניות ברמות 1 ו-2

ממצאים

מה מאפיין את הזכאים בכל רמת גמלה?

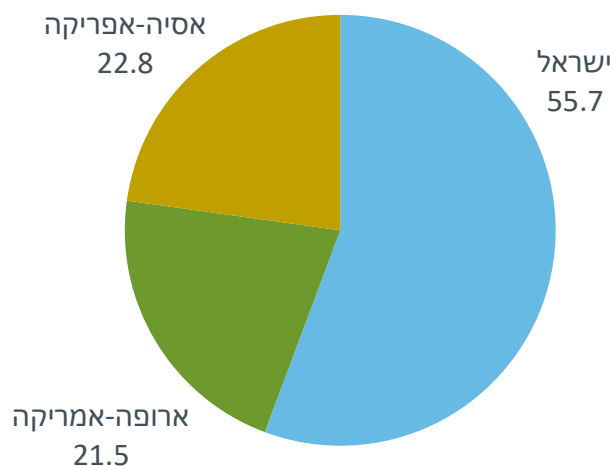

מאפייני רקע – סך הכול (N=750)

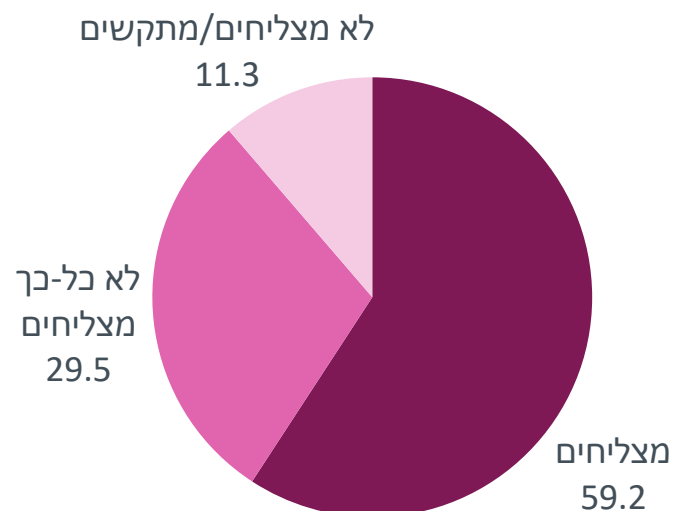
שורדי שואה: 20%
עלו אחרי שנת 1990: 10%

גיל ממוצע: 81
בני יותר מ-80: 55%
נשים: 70%

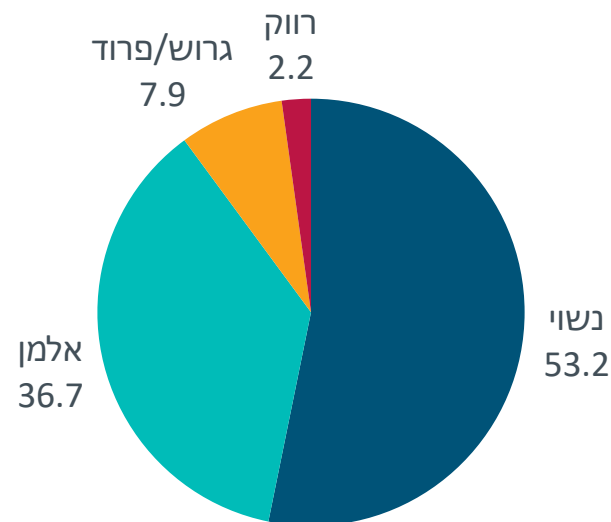
מקום לידה (באחוזים)

יכולת לכסות הוצאות חודשיות (באחוזים)

מצב משפחתי (באחוזים)

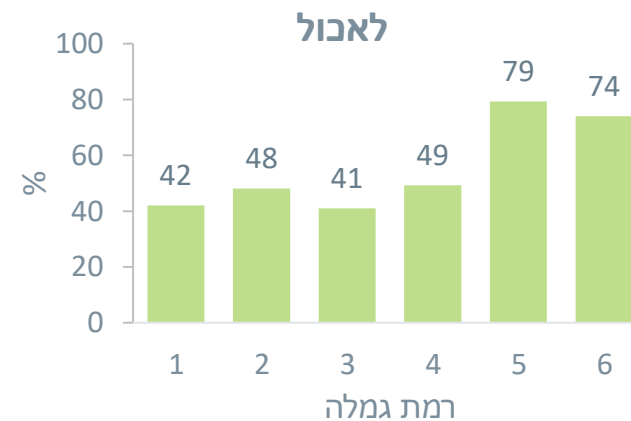
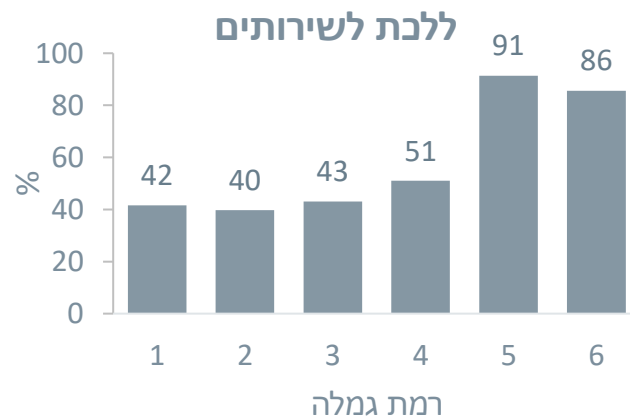
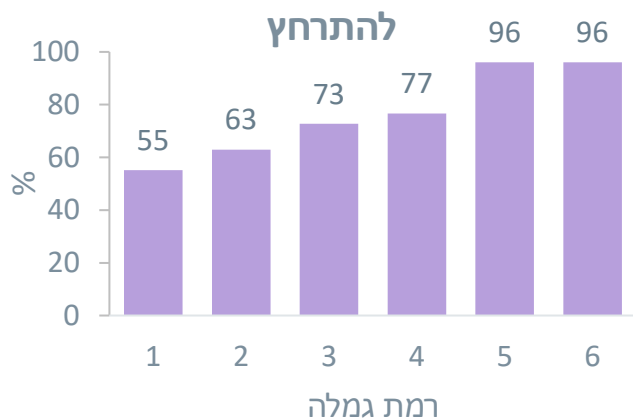
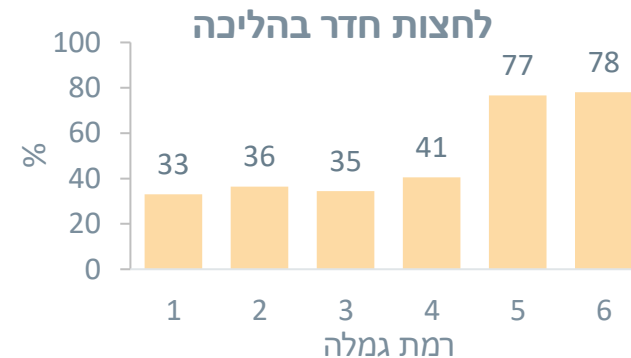
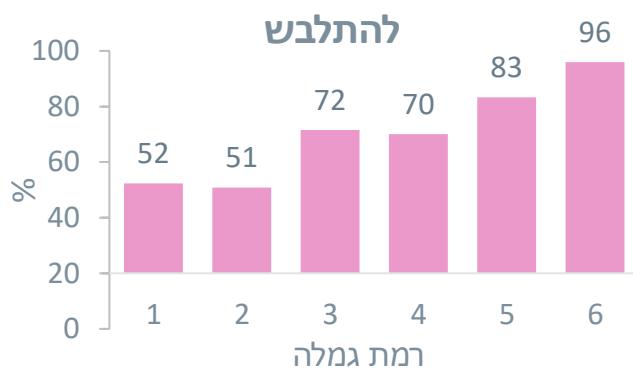

רוב הזכאים הן נשים, כמחצית הם בני 80 ויותר ומצליחים לכסות את ההוצאות החודשיות

מצב תפקודי (ADL) (באחוזים) (N=701)

אחוז המתקשים לבצע פעולות בעצמם, לפי רמת גמלה

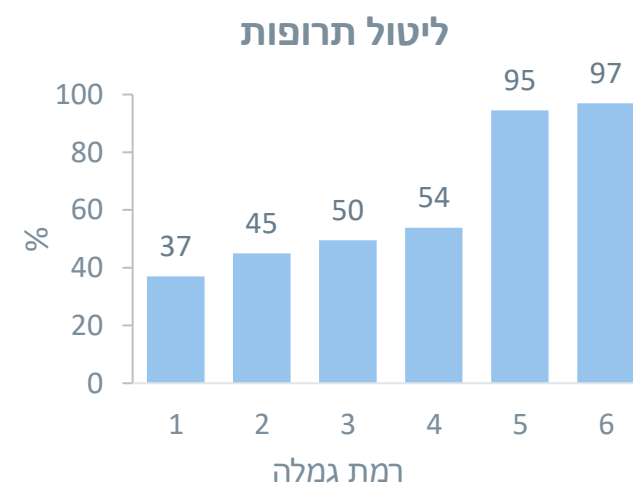
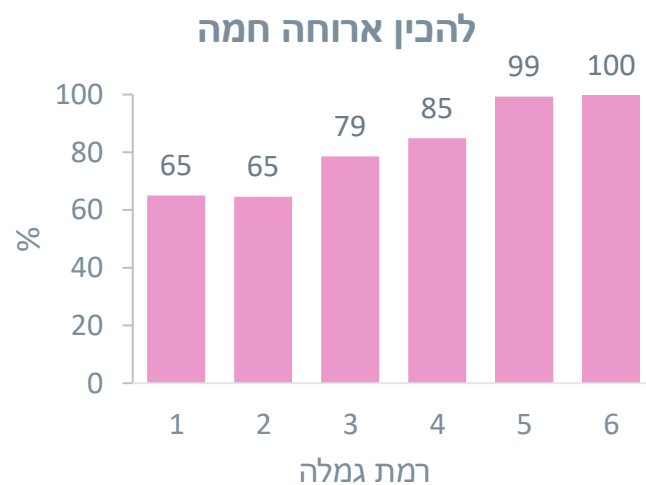
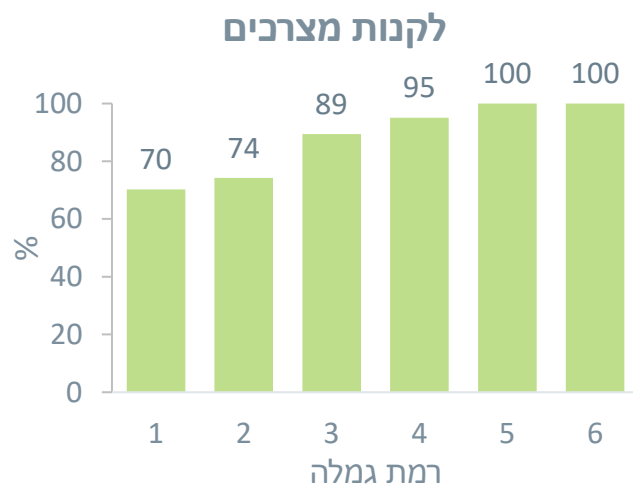

בעוד ברחצה והלבשה יש עלייה במוגבלות ככל שהרמה עולה, בשאר הפעולות יש יציבות ברמות 1-4 וקפיצה ברמות 5-6

מצב תפקודי (IADL) (באחוזים) (N=701)

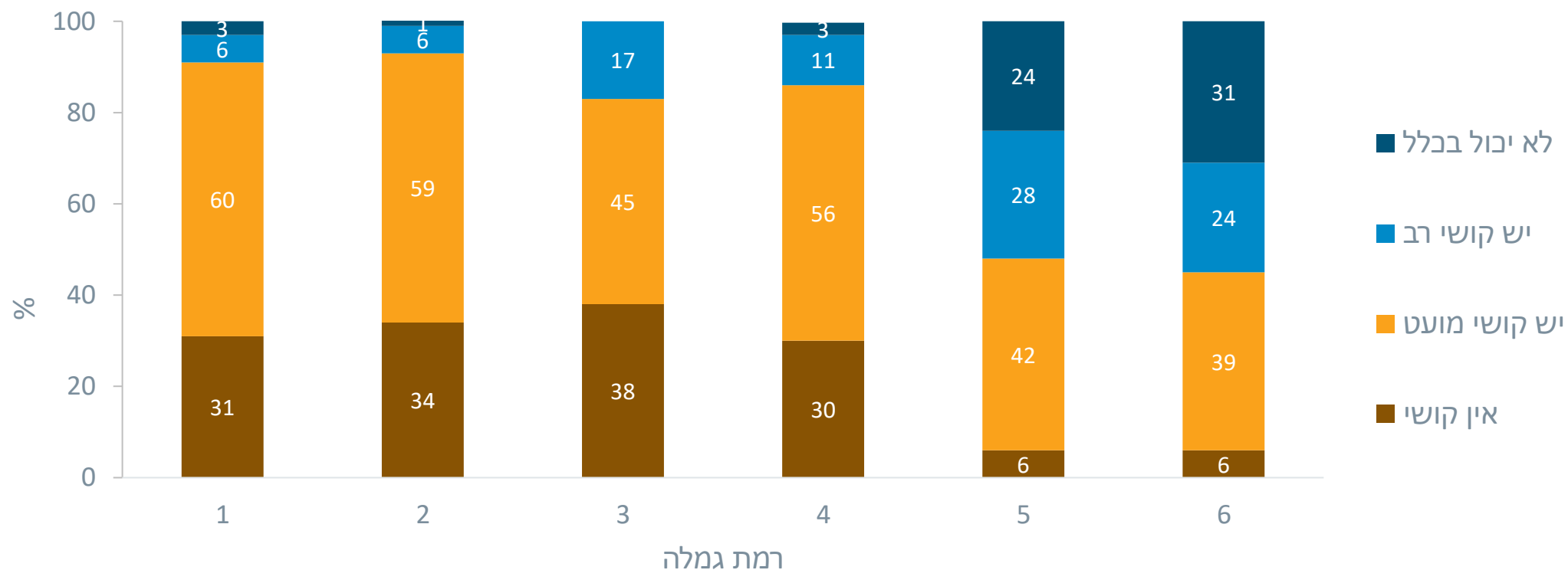
אחוז המתקשים לבצע פעולות בעצמם, לפי רמת גמלה

יש עלייה הדרגתית בקושי בביצוע פעולות IADL ככל שעולה רמת הגמלה

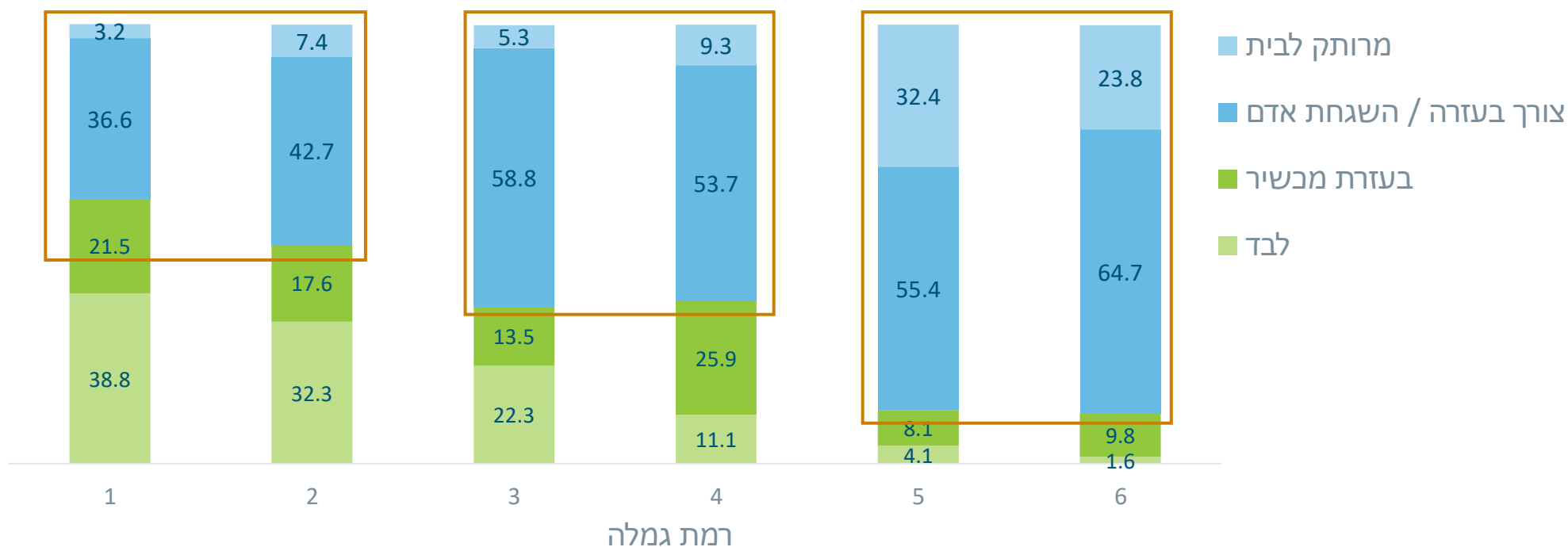

קושי לזכור או להתרכז, לפי רמת גמלה (באחוזים) (N=629)

ברמות 5-6 למחצית מן הזכאים יש קשיים קוגניטיביים

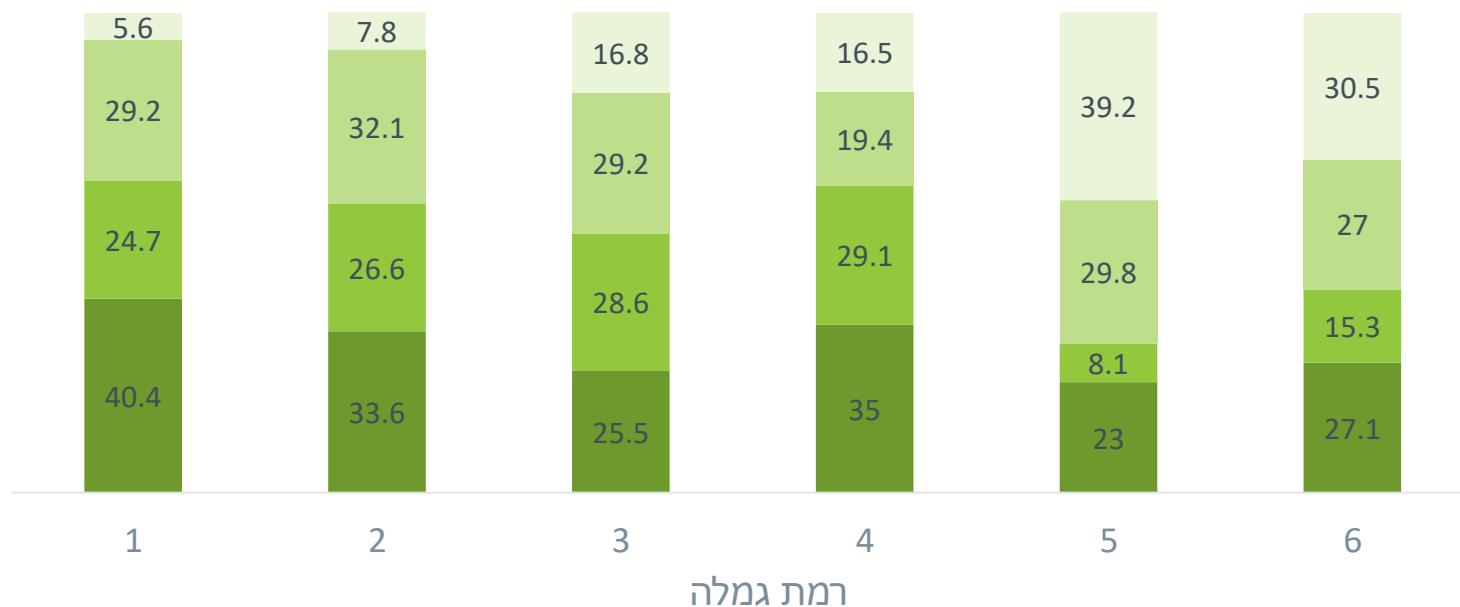
ניידות מחוץ לבית, לפי רמת גמלה (באחוזים) (N=701)

זקוקים לעזרת אדם בהתניידות/מרותקים לבית
 ברמות 1-2: כמחצית
 ברמות 3-4: כשני שלישים
 ברמות 5-6: 90% (מהם: קרוב לשליש מרותקים לבית)

תדירות יציאה מן הבית, לפי רמת גמלה (באחוזים) (N=701)

סיבות לאי-יציאה מן הבית:

96% מצב בריאות

26% חשש מנפילה:

כשליש ברמות 1-4

אחוזים בודדים ברמות 5-6

10% לא רוצה

כל יום / כמעט כל יום 2-3 פעמים בשבוע פעם בשבוע או פחות כמעט לא יוצא / לא יוצא

ברמות 1-4: כשני שלישים יוצאים מן הבית לפחות פעמיים בשבוע
ברמות 5-6: כשליש כמעט לא יוצאים / לא יוצאים
כרבע ממי שלא יוצאים – בגלל חשש מנפילה

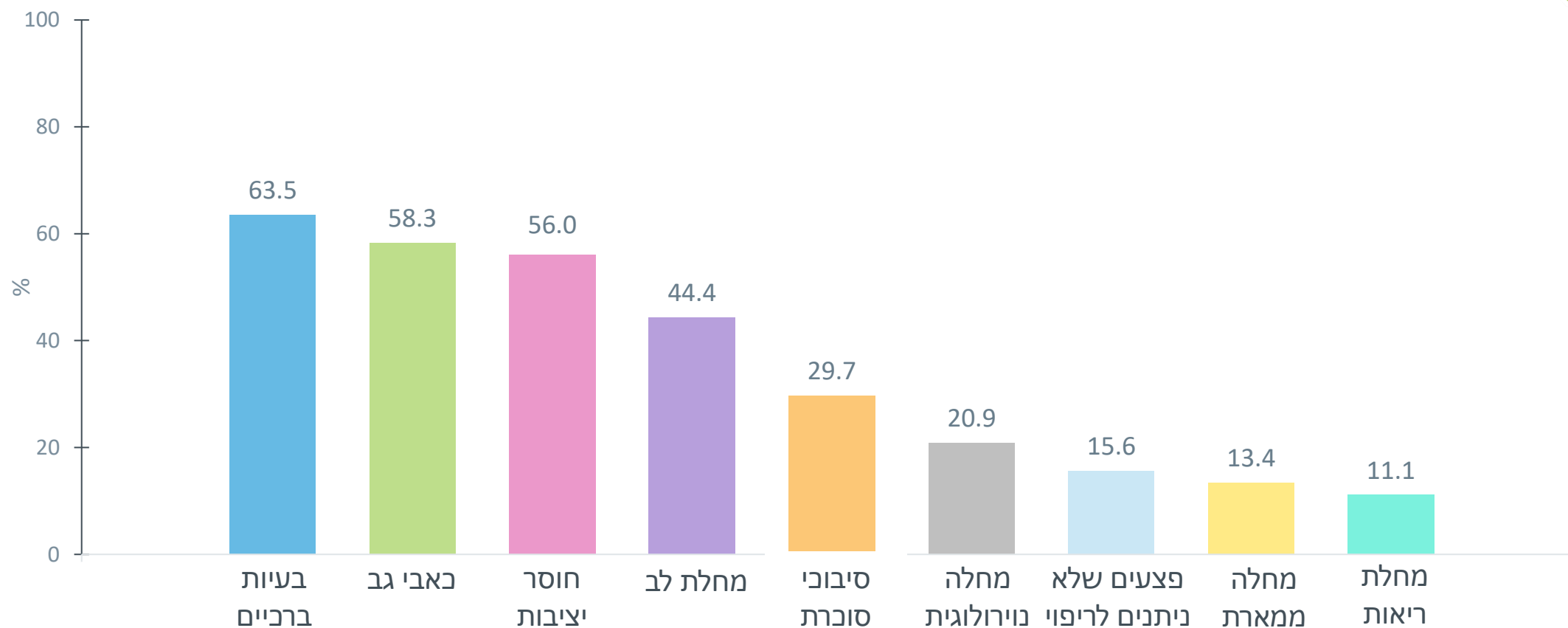

סיכום מצב בריאות ותפקוד לפי רמת גמלה

תדירות יציאה מהבית	מצב קוגניטיבי	מוגבלות ב-ADL+IADL (ממוצע מתוך 9 פעולות, אחוז המוגבלים)	מוגבלות ב-IADL (ממוצע מתוך 3 פעולות, אחוז המוגבלים)	מוגבלות ב-ADL (ממוצע מתוך 6 פעולות, אחוז המוגבלים)	
שני שלישי יוצאים מהבית לפחות פעמיים בשבוע, 7% לא יוצאים כלל	עשירית מתקשים לזכור/להתרכז	4.5	1.8	2.7	רמות 1-2
שני שלישי יוצאים מהבית לפחות פעמיים בשבוע, 17% לא יוצאים כלל	חמישית מתקשים לזכור/להתרכז	5.4	2.2	3.3	רמות 3-4
כשליש יוצאים מהבית לפחות פעמיים בשבוע, כשליש לא יוצאים בכלל	כחמישית מתקשים לזכור/להתרכז	8.1	2.9	5.1	רמות 5-6

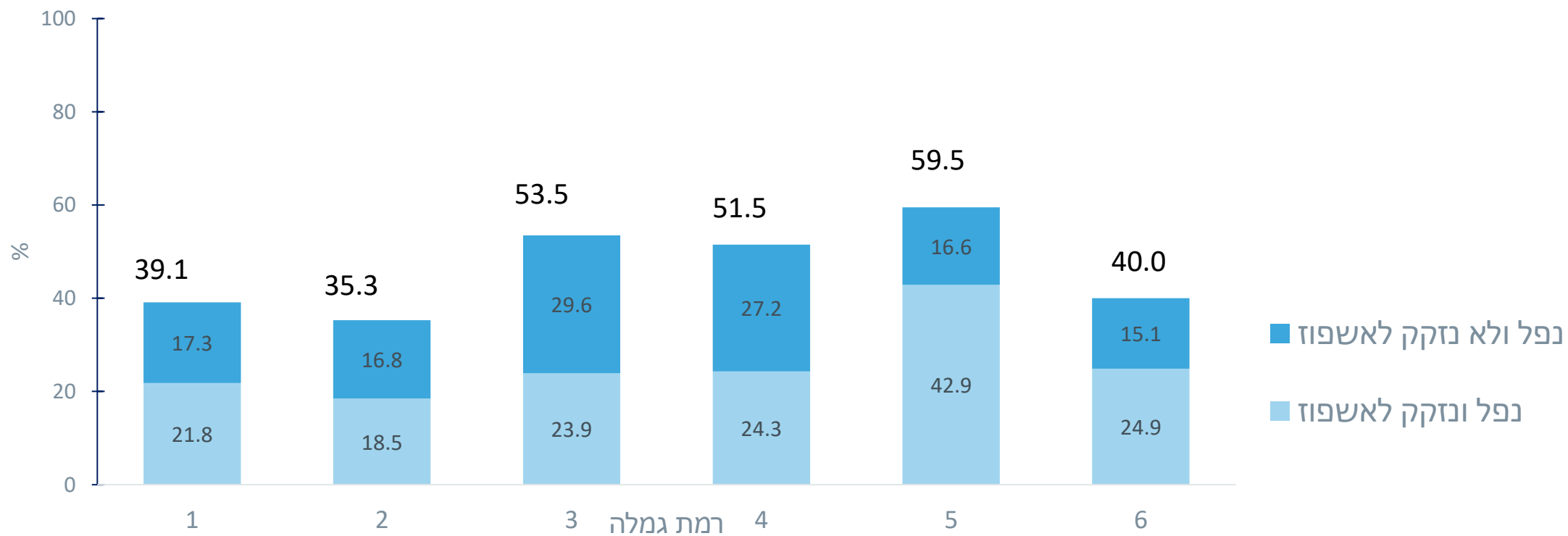

מחלות ובעיות בריאות – סך הכול (באחוזים) (N=709)

בעיות הבריאות השכיחות הן אורתופדיות וחוסר יציבות

נפילות בשנה אחרונה, לפי רמת גמלה (באחוזים) (N=610)

ברמות 1-2, כשליש נופלים, ברמות 3-5 כמחצית נופלים, ברמה 6 40% נופלים
כמחצית מן הנופלים בכל הרמות מתאשפדים בעקבות הנפילה

סיכום: מצב תפקוד ובריאות

- התדרדרות במצב התפקודי, הקוגניטיבי והבריאותי ככל שרמת הגמלה עולה
- יש דמיון ברמות התפקוד של רמות: 1-2, 3-4, 5-6
- יותר ממחצית מן הזכאים זקוקים לעזרה בניידות מחוץ לבית
- ברמות 1-4 תדירות היציאה מן הבית היא גבוהה יחסית (שני שלישים מן הזכאים יוצאים מן הבית לפחות פעמיים בשבוע), וברמות 5-6 נמוכה (שליש כמעט לא יוצאים)
- בעיות הבריאות השכיחות: מחלות אורתופדיות, חוסר יציבות
- יותר משליש מן הזכאים בכל הרמות נפלו בשנה האחרונה, כמחציתם התאשפזו

סוגיות למדיניות

- חלוקה לשש רמות: האם יש צורך לחדד את האבחנה בין הרמות השונות?
- קריטריונים לכניסה לשירות: האם הכניסה לשירות היא לפי ADL או IADL?
האם יש מקום לקביעת סף גבוה יותר?
- כיצד ממשיכים לעודד יציאה מן הבית בכל הרמות?
- אילו פעולות אפשר לעשות כדי לעודד הפחתת נפילות?